

Mornar bez svog mora

IAKO JE IZNJEDRIO DEVETERO OLIMPIJSKIH MEDALJONOŠA I BIO DOMINANTA KROZ DESETLJEĆA U VIŠE ŠPORTOVA, *MORNAR* SE DANAS MOŽE POHVALITI SAMO TEMELJIMA NA KOJIMA JE NASTAO, DOSLJEDNO OKUPLJAJUĆI I DALJE MNOGU DAROVITU DJECU I MLADOST. OD TRI „VODENA” KLUBA U SPLITU JEDINO *MORNAR* NEMA UPOTREBLJIVI BAZEN, NEGO ONAJ ISTI NA KOJEMU SU MU SVI SUSJEDI ZAVIDJELI PEDESETIH GODINA PROŠLOG STOLJEĆA

Piše **Mario Garber**

Splitsko Športsko društvo *Mornar* slavi 60 godina postojanja, a kako je rođeno u poratno romantično doba narodnog zanosa i udarničkih radnih akcija, zaboravljenih ideala i izgubljenih iluzija, tako se može reći da je taj temeljni duh *Mornara* nadživio i sustav, i državu. I evo ga u Hrvatskoj poput muzejskog svjedočanstva o potpuno drukčijem pogledu na šport, bližem iskonu od Coubertina.

Mornar jedini bez bazena

Začudno je, međutim, da je taj *Mornar* zastarjelih principa iznjedrio devetero olimpijskih medaljonoša i bio dominantna kroz desetljeća u više športova - u vaterpolu, plivanju, jedrenju, veslanju i ronjenju. A danas se još može pohvaliti samo temeljima na kojima je nastao, dosljedno okupljajući i dalje mnogu darovitu djecu i mladost, ali nemajući više iza sebe sponzora kao onomad vojsku, te je prepušten činjenici da od tri „vodena” kluba u Splitu jedino *Mornar* nema upotrebljivi bazen, nego ima onaj isti na kojemu su mu svi susjedi zavidjeli tamo pedesetih godina prošlog stoljeća, i tisućljeća, kad su ga gradili avangarda, to jest radnička klasa, a financirali država i vojska, dakle - "Narod".

Devetero s Olimpa

Ne zna se danas ni gdje su *Mornarove* prostorije u kojima su iza trošnih ormara na prašinom prekrivenim slikama ovjekovječena svjetski poznata imena ranga Đurđice Bjedov koja je na Olimpijskim igrama 1968. u Meksiku isplivala zlato na 100 i srebro na 200 m prsno te se do Olimpa probijala između zastava najvećih svjetskih sila, između SSSR-a i

SAD-a. Olimpijske su medalje osvajali vaterpolisti Lovro Radonić, Boško Vuksanović, Ivo Štakula, Tomislav Franjković, Vinko Rosić, te u novije vrijeme Renco Posinković, Joško Kreković i Zdeslav Vrdoljak. Prave legende su plivači Duško Pandur, Boris Škanata, Nikola Trojanović, Nenad Kuriđa, Andro Depolo... pa sve do Miloša Miloševića iz današnjice, te plivačice Zdenka Gašparac, Jasna Efendić, Tonka Čović..., pa svjetski veslački fenomen u skifu Perica Vlašić, jedriličari Ante Mitrović, Tonko Pivčević, Vicko i Paško Kolombatović, Marko Vanjaka, Zlatan Filip Zoričić, familija Mišura od Danka do danas Marina, pa familija Crnošija, Vinko i Mladen, nove generacije s liderima tipa Mate Arapov, Luka Radelić, projektanti uspješnih športaša „dinastija” Jakelić, treneri od Lenka, Zlatka do Joze Jakelića, jedriličarski zanesenjaci kao Petar Nardelli, Andrija Sapunar, Josip Višić, Damir Višić, Feđa Pavić...

Izronili Hrvatsku ratnu mornaricu

I ronilački *Mornar* odigrao je svoju ulogu, posebno u ratu, stvarajući praktično Hrvatsku ratnu mornaricu. U posljednje se vrijeme ističe i na kulturnom planu sudjelujući u akcijama pod vodstvom akademika, arheologa Nenada Cambija koji je još tamo šezdesetih animirao *Mornarove* ronioce da sudjeluju u istraživačkim pothvatima i na nalazištima vrijednih otkrića, čuvajući tu podmorsku baštinu da je ne raspu horde turističkog i trgovačkog plimnog vala jednog općerastućeg trenda. Taj konzervatorski smisao čuvanja vrijedne baštine podudara se i s aktualnim *Mornarovim* iscr-

Doček Đurđice Bjedov, nakon nastupa na Ol 1968. godine

Perica Vlašić

Vaterpolisti *Mornara*, pobjednici
Europskog kupa pobjednika
kupova 1986. godine

plivanjem u disciplini izrade monografije 60-godišnjeg višestranog kolektiva, a to zaslužuje svoje mjesto i u Hrvatskom športskom muzeju. Jedino na taj način nikad nećemo zaboraviti zasluge djece i odraslih, majki i očeva koji su, s lopatom i pijucima, imali najbolju namjeru da - gradeći prvi Mornarov bazen u Poljudu, veslačke poligone na drugoj strani uvala i jedrilice u uvali Baluni na južnoj strani Marjana - grade budućnost naraštajima koji su evo danas tu.

Krešendo ni iz čega

Nemoguće je sad dočarati taj krešendo ni iz čega kojemu je šport bio sve i što su sve bili spremni ondašnji mentaliteti da bi s jednim bagerom, dva-tri kamiona i golemom voljom golih ruku podigli „tvornice“ za proizvodnju športskih junaka, ličnosti, pobjeda, rekorda, medalja i naposljetku definitivnih priznanja da su pošteno, i nikako drukčije, jednostavno - uspjeli. Misleći da su uspjeli graditi društvenu odskočnu dasku forever. *Mornar* je takva emocijama nabijena priča, pa možda pomalo i patetična, ali svakako priča koja je danas spomenik ipak jednom otrpnhulom vremenu, zbog čega se može zaključiti da je ovom društvu *Mornar* isto što i *Mornar* bez svoga mora, ali treba priznati i to - dakle *Mornar* koji je u svojim korijenima i stvaran kao projekt, a ne kao spontano prirodno rođeni klub. Bez obzira na sve proturječnosti *Mornar* je danas jedna od splitskih tradicija kojoj bi zajednica morala posvetiti pažnju adekvatnu onome što je u srcu pa možda i svakom trećem Splitsčaninu (ako preostali gravitiraju *Jadranu* i POŠK-u).

ŠPORTSKO DRUŠTVO *MORNAR*

Prvi pisani dokument o nastajanju *Mornara* su pisma između JK *Labud* i Jugoslavenske ratne mornarice. Pisma su poslana gotovo istodobno u srpnju 1945. godine. *Labud* je tadašnjem Fiskulturnom odboru Komande JRM ponudio sudjelovanje u jedriličarskoj regati, a mornarica je zamolila vodstvo *Labuda* da nastupi na regati s jedrilicom „dinghy“. *Labud* je taj brod ustupio mornarici u lipnju 1945., čim je obnovljen nakon II. svjetskog rata. Naime, major Hrvoje Gregorin dobio je zadatak već u travnju 1945. da omladincima održi kurs iz zemaljske navigacije. To je godina kada je u Splitu priređen Oblasni fiskulturni slet u povodu kojega je *Labud* organizirao regatu oko Mrduje, otočića u Splitskim vratima, između Brača i Šolte.

Iz Fiskulturnog odbora Komande JRM nastalo je 1947. Fiskulturno društvo *Mornar* unutar kojega su se počele osnivati različite sekcije za nogomet, boks, atletiku, veslanje, plivanje, jedrenje i šah. Sportsko društvo JRM *Mornar* osnovano je 1949., od 1963. do 1991. djeluje kao Jugoslavensko sportsko društvo *Mornar*, a od 1991. kao Športsko društvo *Mornar*.

Plivački klub *Mornar* odgojio je brojne plivače, među kojima blista ime Đurđice Bjedov. Osim nje iznimne je uspjehe postigao Miloš Milošević, osvajač brončane medalje na SP-u 1993. na 50 m leptir. Isti uspjeh postigao je na 100 m leptir na EP-u 1993., a na EP-u 1992. je također treći na 50 m leptir. Boris Škanata treći je na 100 m leđno na EP-u 1950. Nenad Kurida je 1967. oborio europski rekord na 100 m leptir. Vaterpolski klub *Mornar* osvojio je državno prvenstvo 1952./1953., 1955./1956. i 1961. Najveći uspjeh kluba je osvajanje Europskog kupa pobjednika kupova 1986. godine. U osvajanju tog trofeja sudjelovali su Tonko Bezina, Branimir Bučan, Zoran Filipović, Mladen Hraste, Boris Katić, Rino Katunarić, Joško Kreković, Deni Marinković, Nenad Matošić, Teo Novaković, Vojo Šegvić, Srđan Trgo i Branislav Zorko. Hrvatski veslački klub *Mornar* također je postigao izvanredne uspjehe. Perica Vlašić osvojio je zlatnu medalju u samcu na EP-u 1953. Godinu kasnije prvi je na Henley Royal regati u Londonu, a 1955. je treći na EP-u u dvojcu na pariće zajedno s Nikolom Lučinom. Četverac s kormilarom treći je na SP-u 1966.

Članovi Jedriličarskog kluba *Mornar* osvojili su brojna državna prvenstva, a 1998. klub je organizirao otvoreno EP u klasi optimist.

Podvodno istraživački klub *Mornar* osnovan je 1958. kao Sportsko ribolovno nautičko društvo, a od 1960. djeluje u sklopu SD *Mornar*. Članovi kluba su višestruki državni prvaci u podvodnoj orijentaciji, plivanju perajama, brzinskom ronjenju i podvodnom ribolovu. Klub je pridonio stvaranju i djelovanju Hrvatske ratne mornarice od prvih dana Domovinskog rata.

Literatura

1. Šviderski, M. (1987). Dodijeljeni trofeji Saveza za fizičku kulturu Hrvatske za 1986. godinu. *Povijest sporta* 71 (18), 64 - 70.
2. Mirošević, I. (1990). Republička nagrada fizičke kulture za 1988. godinu. *Povijest sporta* 87(21), 52 - 60.